
Đại họa lan tràn

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Cuộc đại khủng hoảng kinh tế càng lúc càng có triển vọng để trở thành một Great Depression như thời thập niên 30's. Cách đây chỉ vài tháng, so sánh với giai đoạn Great Depression bị nhạo báng, cho là không thể xảy ra được. Nhưng với nền kinh tế của Hoa Kỳ và của toàn cầu suy sụp ngày một nặng hơn, nhiều kinh tế gia đã đổi thái độ, cho rằng mức suy thoái kinh tế hiện nay có thể dễ dàng trở thành nặng hơn nhiều và sẽ kéo dài lâu hơn dự tính, với tầm vóc khủng hoảng không thua gì thời Great Depression.

Những cố gắng của chính quyền Obama, ký đạo luật kích thích kinh tế đáng giá gần 800 tỷ Mỹ Kim, cũng như chương trình cứu nạn mất nhà của dân chúng đưa ra tuần qua, mất khoảng 75 tỷ Mỹ Kim, cũng như bảo đảm thêm 200 tỷ cho hai cơ quan Fannie Mae và Freddie Mac cho vay tiền mua nhà, không trấn an được dân chúng, càng ngày càng bị quan hơn. Các nhà đầu tư trên Wall Street càng mất niềm tin hơn nữa. Stock như biểu hiệu bằng chỉ số Dow Jones xuống ào ào, ngày thứ sáu 20 tháng 2 vừa qua, đứng ở mức 7365, chưa bao giờ thấp như vậy từ năm 2002 đến nay.

Đặc biệt mỗi khi Tổng Thống Obama đưa ra các chương trình cứu nguy kinh tế như nói trên, stock rơi rụng mỗi lần khoảng 300 điểm! Điều này cho thấy Wall Street không tin tưởng mấy về các chương trình kinh tế của Obama, hơn nữa vì Obama gây chiến với Wall Street, hạn chế tiền thưởng bonus của các tay CEO của các ngân hàng, công ty đầu tư, cũng như sẽ kiểm soát gắt gao hơn các phương thức đầu tư nguy hiểm, nên Wall Street chống đối Obama ra mặt, thi nhau bán stock cho chỉ số Dow Jones xuống thê thảm!

Đúng ra stock xuống vì các nhà đầu tư đã mất hết niềm tin là hệ thống ngân hàng và tài chính của Hoa Kỳ có thể cứu chữa được. Vì những thua lỗ do các trái phiếu dựa trên việc vay nhà đã đến mức kinh hoàng và càng ngày càng thấy nhiều hơn, nên

không còn ai tin tưởng nữa. Hiện nay các ngân hàng lớn của Hoa Kỳ đã mất gần 1000 tỷ Mỹ Kim, nhưng theo giáo sư Roubini của đại học New York University, người đầu tiên đã tiên đoán và cảnh cáo về những nguy hiểm của các trái phiếu do mortgage này mấy năm trước đây, mức thất thu của các ngân hàng và các công ty đầu tư có thể lên đến 2 hay 3 ngàn tỷ Mỹ Kim nữa.

Các việc chậm tiền của Federal Reserve Bank và của bộ Tài Chánh trước đây với 700 tỷ Mỹ Kim chỉ như muối bỏ biển, toàn bộ hệ thống ngân hàng của Hoa Kỳ hiện nay có thể coi như đã phá sản. Cách thức duy nhất để cứu chữa và giúp cho tài chánh lưu thông, tín dụng được hồi phục không đồng cứng là chính quyền Hoa Kỳ phải quốc hữu hóa các đại ngân hàng như Citigroup, Bank of America và một số nhà băng khác không còn vốn liếng! Chuyện quốc hữu hóa là điều tối kỵ vì mang danh là nước khai sinh ra chế độ tư bản, Hoa Kỳ lại quốc hữu hóa ngân hàng như chủ nghĩa xã hội! Nhưng đây là điều khó tránh khỏi dù chính quyền Obama vẫn lên tiếng là muốn các ngân hàng này kiểm soát do tư nhân. Đây là lý do stock của các ngân hàng Citigroup, Bank of America chỉ nội trong tuần qua mất thêm 50% giá trị, hiện giờ chỉ còn 2 hay 3 đô la một share, so sánh với năm ngoái là 40 - 50 đô la một share! Vì nếu chính phủ quốc hữu hóa các ngân hàng này, stock sẽ đi xuống luôn thành zero, nên mọi người thi nhau bán vội, bỏ của chạy lấy người! Thị trường chứng khoán Hoa Kỳ hiện tại được coi như ở vào tình trạng rơi tự do, nhiều phần chỉ số Dow Jones sẽ đi luôn một lèo rơi xuống cỡ 6000 hay thấp hơn nữa! Lý do là từ đây đến cuối năm kinh tế sẽ còn bị suy sụp nặng hơn. Như nạn thất nghiệp sẽ tăng từ 7.6% như hiện nay lên hơn 10%, các nhà băng thi nhau phá sản, các xí nghiệp không vay được tiền làm ăn và dân chúng Hoa Kỳ thất lưng buộc bụng không tiêu xài nữa sẽ làm nhiều công ty thua lỗ, vỡ nợ. Các hãng xuống đồng của vi lỗ sẽ sa thải nhân công, thất nghiệp tăng, dân chúng càng không dám tiêu, kinh tế lại trì trệ thêm.

Chương trình 800 tỷ Mỹ Kim để kích thích kinh tế của chính quyền Obama đưa ra trước hết là quá ít ỏi, không đủ để châm điện lại cho kinh tế. Một số kinh tế gia cho rằng con số tối thiểu phải hơn 1 trillion, hay phải làm tối đa cỡ 1.5 trillion hay 2 trillion mới đủ! Sau nữa, thời gian để việc tung tiền kích thích này có kết quả sẽ quá lâu, như việc xây cất hạ tầng cơ sở phải mất 2 hay 3 năm mới chạy đều và tạo công việc cho dân. Có thể là những kích thích này đến quá muộn, kinh tế đã rơi vào vực thẳm không góc đầu dậy nổi. Ngoài ra căn bản của khủng hoảng kinh tế hiện nay là chuyện nhà cửa. Khi dân chúng bị mất nhà, cứ 10 căn là có 1 căn bị foreclosed, giá nhà đi xuống càng làm kinh tế lụn bại. Chương trình cứu dân mất nhà của Obama cũng bị công kích tới bời, cho là không đủ hay khó có hiệu quả tốt. Nhiều người chống đối cho là chỉ đem tiền đi giúp những kẻ làm bậy, đầu tư vô lối vào nhà cửa hay những người không biết lượng sức, đi làm lương ít mà mua nhà cả hàng nửa triệu đô la! Tuy nhiên dù có nhiều phản đối của các người bảo thủ hay của đảng Cộng Hòa, chuyện tung tiền vào để giải quyết nạn nhà bị foreclosed là chuyện phải làm vì đầu dây mối nhợ của suy đồi kinh tế là do nhà cửa, nếu không giải quyết sẽ không cứu vãn kinh tế được.

Cuộc khủng hoảng kinh tế hiện nay bắt đầu từ Hoa Kỳ nhưng đã lan tràn ra khắp toàn cầu. Điều tệ hại là tội lỗi do Hoa Kỳ gây ra. Nhưng vì Hoa Kỳ là cường quốc số một về kinh tế, ảnh hưởng đến mọi quốc gia trên toàn cầu. Nên khi Hoa Kỳ bị số mũi, các xứ khác bị lây theo nhưng nặng hơn, thành súng phôi, không phải chỉ cảm thường! Như tại Nhật, cường quốc số hai về kinh tế, những thực sự sống nhờ xuất cảng sang Hoa Kỳ tiêu thụ, kinh tế đã bị nặng hơn Hoa Kỳ nhiều. Trong ba tháng cuối của năm 2008, nền kinh tế Nhật đã co thắt giảm đi 12.7%, chưa bao giờ xuống nhiều như thế kể từ hồi bị nạn khan hiếm đầu hóa của thập niên 70's. Các hãng lớn như Toyota, Sony, Panasonic... đều bị lỗ lỗ, mất vài tỷ Mỹ Kim mỗi hãng. Thị trường chứng khoán Nhật với chỉ số Nikkei xuống

---

thấp hơn 20 năm nay! Dân Nhật hiện giờ không dám tiêu xài gì nữa, làm giá cả mọi thứ đều đi xuống gọi là deflation, một tình trạng ngược lại với lạm phát inflation, tất cả đều mất giá và không ai mua bán gì nữa để chờ giá đi xuống hơn. Tình trạng này xảy ra như thời Great Depression trước kia và rất khó chữa, làm những chương trình kích thích kinh tế gần như vô hiệu quả. Đây là viễn ảnh làm chính quyền Hoa Kỳ rất lo ngại vì sợ cũng sẽ bị nạn mất giá deflation tại Hoa Kỳ, đưa đến tình trạng Great Depression chữa không kịp.

Một xứ khác cũng chính thức đi vào suy thoái kinh tế là Đài Loan. Tuần qua, Đài Loan tuyên bố trong tam cá nguyệt cuối của năm 2008, kinh tế đã suy sụp 8.36%, chưa bao giờ xuống thấp như vậy. Cộng thêm với tam cá nguyệt trước đó mức tổng sản lượng GDP xuống 1.05%, kinh tế Đài Loan như thế đã thụt lùi 2 tam cá nguyệt liền, đúng với định nghĩa của suy thoái kinh tế là mức tổng sản lượng đi xuống trong 2 tam cá nguyệt liền nhau. Lý do Đài Loan rơi vào đại họa kinh tế vì mức xuất cảng xuống thê thảm. Chỉ nội trong tháng giêng 2009, mức xuất cảng giảm 43%, chưa bao giờ xuống nhiều như vậy. Nhưng tình trạng thê thảm này của Đài Loan cho thấy một điều. Là trong những năm gần đây, Đài Loan đã gia tăng rất nhiều mậu dịch với Trung Hoa đại lục. Khi Đài Loan giảm mức xuất cảng gần một nửa, điều đó có nghĩa kinh tế của cộng sản Trung Hoa cũng đã mất gần một nửa!

Cộng sản Trung Hoa trước giờ vẫn dối trá về các con số mậu dịch và xuất nhập cảng của mình, thường khoe khoang là mức phát triển kinh tế vẫn còn cao. Gần đây nhất, Trung Hoa nhận là mức tăng trưởng chỉ còn 6-7% thay vì 12-15% như những năm trước. Nhưng bản tính gian xảo dối trá của Tàu làm các quan sát viên quốc tế nghi ngờ con số này. Nhiều người cho rằng Trung Hoa đã đi vào suy thoái nhưng che giấu và ngụy tạo các dữ kiện để tiếp tục hù thiên hạ. Nay với những dấu hiệu của Đài Loan đi vào khủng hoảng kinh tế, điều đó có nghĩa kinh tế của đại lục Trung Hoa cũng đã rơi vào tình trạng

bi thảm nên Đài Loan không còn chỗ để xuất cảng sang hàng hóa tại lục địa!

Kinh tế Trung Hoa có dây chết cũng là điều dễ hiểu. Vì Trung Hoa sống nhờ sự tiêu thụ quá đáng của dân Hoa Kỳ. Khi dân Mỹ hết tiền, mất việc, mất nhà, không mua đồ làm từ Tàu, các xí nghiệp, công ty của Tàu đóng cửa và vỡ nợ tứ tung. Tuy chính quyền che giấu những vụ dân lao động mất việc và bị quỵ tiền lương đã nổi loạn, biểu tình khắp nơi tại Trung Hoa. Hàng hai mươi triệu dân tử nông thôn ra thành thị làm việc đã phải trở về quê vì mất việc và đây sẽ là ngòi thuốc súng để những rối loạn xã hội xảy ra tại Trung Hoa. Cộng thêm với những phong trào đòi tự trị tại Tây Tạng, Tân Cương và những vùng biên giới khác, kinh tế khủng hoảng tại Trung Hoa có triển vọng đem lại rối loạn về chính trị và nếu Trung Hoa có vì đại họa kinh tế của toàn cầu này mà phân tán thành nhiều mảnh nhỏ và làm yếu đi những tham vọng đất đai hay thống trị các xứ lân bang khác, đây sẽ là điều tốt lành cho toàn cầu.

Ngoài các xứ Á Châu, khủng hoảng kinh tế đã lan tràn sang Âu Châu. Một số các quốc gia của thị trường chung Âu Châu và dùng tiền euro đã chính thức đi vào suy thoái như Ai Nhĩ Lan, Tây Ban Nha, Ý. Nước Anh không dùng tiền euro cũng đã suy thoái nặng như Hoa Kỳ. Xứ Iceland nhỏ xíu nhưng trước kia phát triển nhanh nhờ vào kỹ nghệ tài chánh nay đã vỡ nợ cả xứ, tiền tệ gọi là krona chỉ còn 1/10 giá trị khi trước! Các xứ Đông Âu tuần lễ qua cũng đã rơi vào khủng hoảng nặng, tiền tệ mất đi nửa giá trị so với đồng đô la. Nước Nga trước kia khấm khá nhờ giá dầu cao, nhưng từ khi dầu hoá sục từ 140 đô la một thùng xuống còn 40 đô la, xứ này sống nhờ xuất cảng dầu hỏa đã bị kiệt quệ nặng. Sáu triệu dân Nga đã mất việc trong những tháng gần đây và còn gia tăng hơn nữa trong tương lai!

Như vậy đại họa kinh tế đã lan tràn khắp nơi trên toàn cầu, không xứ nào tránh khỏi. Điều nguy hiểm là mọi khi một xứ hay một vùng nào bị suy thoái, có thể trông nhờ vào xứ khác hay vào đầu tàu như Hoa Kỳ hay Tây

Âu để kéo ra khỏi suy sụp kinh tế nhờ gia tăng xuất cảng sang các xứ tiền tiến. Nay khủng hoảng đã xảy ra nặng nề ngay tại đầu tàu là Hoa Kỳ và làm toàn cầu bị lôi kéo theo, không còn quốc gia nào đứng vững để đảm đương trách nhiệm đầu toa xe lửa. Nên cuộc khủng hoảng này sẽ kéo dài ít ra là vài ba năm hay lâu hơn nữa nếu các chương trình kích thích kinh tế của chính quyền Obama không đạt được hiệu quả.

Những dấu hiệu sơ khởi cho thấy tình trạng không được khả quan. Khi các nhà đầu tư trên Wall Street bỏ của chạy lấy người làm chỉ số Dow Jones rơi rụng như sung chín. Khi tiểu bang California vốn giàu có và đông dân nhất, nay phải lay-off 20,000 người làm cho chính quyền tiểu bang vì kinh tế quá thê thảm, nạn nhà cửa bị foreclosed càng ngày càng tăng và thất nghiệp đã vượt qua mức 10%. Khi nạn hạn hán tại Central Valley của California, nơi đất đai trù phú, là thủ đô của canh nông Hoa Kỳ, đã trở thành khô cằn sỏi đá, nạn thất nghiệp tại đây tăng hơn 30%, nhắc nhở đến hình ảnh của bụi lốc tan hoang gọi là Dust Bowl như mô tả trong tác phẩm "The Grapes Of Wrath" (Chùm Nho Uất Hận) của văn hào John Steinbeck diễn tả đời sống dân Mỹ của thời Great Depression. Điều đó có nghĩa Hoa Kỳ của thời đầu thế kỷ 21 đã đi ngược thời gian để trở về thập niên 30's.

Chi hy vọng là sự kết thúc của Great Depression lần này sẽ không phải như sự kết thúc của hơn 70 năm trước, chỉ ra khỏi đại họa kinh tế bằng một đại họa khác là Đệ Nhị Thế Chiến, kinh hoàng hơn gấp bội lần.

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng
<http://www.nguyendinhphung.com/>